

Методичний коментар до уроку “Пори року”

Картина на чотири боки

Щотемі два останні уроки — подвійні, тобто мають спільні назву й сюжет. Тому не варто чітко розмежовувати музичну та образотворчу діяльності. Зробіть однакові акценти на уроках і побудуйте їх відповідно до того, як розвиватиметься ваша робота з дітьми.

Моя улюблена пора року

Запропонуйте дітям поговорити про улюблену пору року, описати, що саме тішить і надихає. Варто запропонувати дітям підготувати світлини, що проілюструють їхні думки.

Необхідно донести до дітей думку, що кожна пора року гарна по-своєму і має свої принади. Тому стежте за тим, коли вступати вам, заздалегідь підготуйте матеріали, аби вчасно вступитися за певну пору року.

Як підсумок розмови, діти можуть привітатися, як улюблена пора року. Привітання може бути не лише музичним — діти можуть показати пору року словами, які вона промовляє, інтонаціями, мімікою, рухами, жестами тощо. Звертайте увагу дітей на те, як багато інформації можна донести невербально, але треба бути спостережливими, щоб зрозуміти її.

- Чи впізнали пору року однокласники? Як ви гадаєте, чому?
- Що треба змінити у привітанні, аби пору року було легше впізнати.

Знайомимося з художником

Яцек Єрка — польський художник-ілюстратор. Свою першу картину намалював ще до вступу в коледж. Спершу викладачі намагалися навчити студента малювати в сучаснішій абстрактній, менш деталізованій манері, але художник вбачав у цьому спробу погіршити його власний стиль. З часом учителі припинили ці спроби, побачивши незвичайний таланти свого учня.

Стиль Яцека Єрки критики називають реалістичним сюрреалізмом та фентезі. Ретельно промальовані полотна Яцека Єрки сповнені відлунням відомих сюрреалістів минулого — від Єронімуса Босха й Пітера Брейгеля до Сальвадора Далі та Рене Магрітта.

Американський письменник-фантаст Гарлан Еллісон був до такої міри вражений працями Єрки, що спеціально написав 13 коротких історій для першої книги картин Єрки, опублікованої 1994 року.

Нині картини Яцека Єрки виставляються у Польщі, Німеччині, Франції, Монако, США. Він став володарем престижної “Всесвітньої премії фентезі” як найкращий художник у галузі фантастичного живопису.

Чотири сестрички-красуні

Щороку ми зустрічаємося з чотирма порами року. Білосніжна зима, чарівниця-весна, веселе смачне літо, красуня осінь — кожна з них особлива, яскрава по-своєму. Рік розпочинає...

- Зима. Яка вона? *(Діти придумують якомога більше епітетів.)* Які в неї улюблені кольори? Чим ця пора року особлива?
- Естафету зими приймає... весна. Що вміє весна? Чому кажуть, що весною природа оживає? Що дивовижного відбувається саме цієї пори року?
- За весною настає... літо. Розкажіть про літо. Чим ця пора року відрізняється від інших? Що буває тільки влітку? Чому ми саме цю пору року так чекаємо?
- Остання в ланцюжку пір року... осінь. Як найчастіше називають цю пору року? Який у неї настрій? Чому ви так думаєте?

Ось такий яскравий калейдоскоп. Кожна пора року чудова по-своєму.

Іноді дуже хочеться зібрати всі пори року разом, поглянути на них, краще зрозуміти всі їхні особливості, можливо, відкрити таємниці... Саме так і зробив польський художник Яцек Єрка. Його незвичайна картина допоможе нам зустрітися з усіма порами року одночасно.

Подорож картиною

- Подивіться на цю чудову картину. Чим вона особлива? Чим дивовижна? Чим цікава?

Художник майстерно поєднав усі пори року. Ми можемо побачити красу й неповторність кожної. Художник зобразив, як одне й те саме місце змінюється впродовж року, і це допомагає нам порівнювати.

Запропонуйте дітям роздивитися картину не повертаючи, розповісти про різні пори року. Зверніть увагу дітей на те, що треба бути уважними, адже художник малює багато маленьких деталей, тому, можливо, спершу ми не все помічаємо.

Знайдіть на картині осінь.

- Що передусім впадає у вічі?
- Чому художник намалював саме яблуко? Чому таке величезне?
- А що незвичайного намалювали б ви, зображаючи осінь?
- Яких барв на осінній частині картини найбільше? А яких немає зовсім?
- Чим зима прикрасила все навколо? Як змінилися дерева? Кущі?
- Хто зліпив сніговичка-ведмедика? Може, господар будиночка?
- Прогуляймося картиною. Де вам хочеться зупинитися? Як себе почуваєте? Опишіть свої відчуття.
- А де на картині тепло? Як художник зобразив тепло? А як ви його намалювали б?
- І ось настала весна. Придивіться до картини. Які квіти ви знайшли? Яких вони кольорів? Чи бачили ви такі самі квіти?
- Що за диво-квіти ростуть біля будиночка? Чим вони незвичайні? На що схожі ці зарості? *(Таку красу можна назвати кольоровим водоспадом, квітучою райдугою...)*

Диво-дизайнер посадив квіти охайними галявинками, тому вони не губляться, красу кожної квіточки видно. Квіти гармонійно доповнюють одна одну, їхні ніжні кольори приємні для очей. Напевно, цю частину картини можна назвати "Квіткове королівство".

- Що найбільше вразило у зображенні весни?

- Як назвали б цю частину картини ви?

А тепер потрапляємо в літо. Пишне різнобарв'я квітів змінила городина.

- Що росте на городі? Який врожай може зібрати господар будиночка?
- Що смачненького можна з городини приготувати?
- А куди поділися квіти? Чи зможуть вони вирости наступного року? *(Звісно зможуть, адже на цьому місці навесні були цибулинкові квіти — влітку вони сплять, набираються сил — ростуть цибулинки, щоб наступної весни знову пишно квітнути.)*
- Що роблять цибулинкові квіти влітку? Чому не можна їх топтати? Як влітку треба доглядати цибулинки?
- Який вигляд мають тепер дерева біля будиночка? Що на них росте? На що тепер схожі дерева?
- Де ж господар охайного будиночка? Хто він? Як його звати? Що ще ми можемо розповісти про нього?
- Які нові предмети з'явилися на картині? Навіщо вони потрібні? Як ви думаєте, який з предметів найдивовижніший? Чому?

І знову все спочатку...

Роздивіться картину ще раз: прислухайтеся до неї, відчуйте її запахи, смаки...

- Який настрій у пір року? Які звуки можна почути на картині? Чим пори року пахнуть? Яка з них найбільш запашна? Яка найсмачніша?
- Чому картина немає ані початку, ані кінця — її можна роздивлятися нескінченно, розпочинати роздивлятися з будь-якої пори року?
- Де межі (переходи) між різними порами року?

Художник зобразив дуже м'які переходи між порами року: кожна немов впливає з попередньої. Так він показав, що в природі немає чіткої межі між ними, пори року змінюють одна одну поступово, іноді за вікном можна побачити ознаки одразу двох пір року.

- Яка частина картини найбільш затишна? Найяскравіша? Найдивовижніша? Найсмачніша? Найзапашніша?
- Які деталі в зображенні кожної пори року вас особливо зацікавили? Чим саме?
- Чим вам сподобалася незвичайна картина Яцека Єрки?

Поговоріть із дітьми про те, чи може ця картина мати іншу форму — трикутну, круглу, прямокутну. Чому? Запропонуйте придумати сюжет, який "пасуватиме" до картин круглої і трикутної форми, і втілити його.

Реально-фантастичний стиль живопису

Певно, вам не раз доводилося бачити на картинах те, чого насправді не буває. Такий напрям мистецтва називається **сюрреалізм**. Він виник у Франції понад 100 років тому. Митці-сюрреалісти ніби поєднують сон і реальність, адже саме у снах можуть трапитися найфантастичніші події. У їхніх творах можна натрапити на будь-що: синє яблуко, квадратний банан, мурашу завбільшки з будинок...

Уважно роздивіться з дітьми картину "Пори року".

- Що на ній реалістичного, а що фантастичного?
- Як ви думаєте, чому саме так нафантазував художник?
- Які фантастичні об'єкти вигадали б ви?

Чотирикутна картина

Слухаючи фрагменти з циклу скрипкових концертів "Пори року" Антоніо Вівальді, діти малюють картину, на якій зустрілися чотири сезони.

- Заплющіть очі. Уявіть мальовничий куточок природи в різні пори року. Який вигляд він матиме? Що буде його родзинками в різні пори року?
- Які кольори варто обрати для кожної пори року?
- Яка пора року найрізнобарвніша?
- Які матеріали потрібні — фарби, олівці, крейдочки чи фломастери? Можливо, варто поєднати кілька матеріалів? Яких саме?
- Розділіть квадратний аркуш паперу діагональними лініями на 4 однакові ділянки.
- У кожній намалюйте одні й ті самі об'єкти і розфарбуйте барвами різних пір року.

Роботу можна розпочати на цьому уроці, закінчити на наступному, або ж розподілити інакше.

Потім можна влаштувати вернісаж "Пори року", де кожний зможе розповісти про свою роботу.